

СТАНОВИЩЕ

за докторската дисертация на Кристина Баксанова на тема
„ГЕРМАНИЯ И ПОСТСОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ ДЪРЖАВИ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА. ПОДХОДИ
НА ОТРАЗЯВАНЕ ОТ ДОЙЧЕ ВЕЛЕ ТВ И ЦЕ ДЕ ЕФ (2013–2015)“

от проф. Антоний Тодоров, д.п.н., Нов български университет, специалност 3.3.
Политически науки

Представената дисертация изследва отразяването на постсоциалистическите държави в две основни германски обществени медии – Дойче веле и Централната германска телевизия (Це Де Еф) като елемент на публичната дипломация на Германия в един ключов период 2013-2015 г. Дисертационният труд е разработен на 279 страници, включва приложения, включително видеоматериали. Библиографията съдържа 212 източника, от които 83 документи и други източници, както шест дълбочинни интервюта.

На пръв поглед избраният период от четири години изглежда като едно значително ограничение, направено от авторката още в увода. Всъщност обаче това ограничение е свързано с изследователския избор – изследването на ключов период (ключов казус) за изработването на нова външнополитическа визия на Германия. Той съдържа наред с няколко показателни годишнини (Първата световна война, Берлинската стена) и събития, променили съществено разбирането за сигурността в ЕС (кризата около Украйна, бежанският поток). Тази нова среда, според авторката, предизвиква както съществена промяна във външнополитическата визия на Германия, така и, което е специфичния изследователски обект, съществени промени в двете изследвани обществени медии.

Изследователската хипотеза е формулирана така: „през 2014 г. ФРГ започва нов етап във външната си политика, като запазва приемствеността, но развива и нови външнополитически концепции.“ Новият етап се характеризира от авторката с по-активни действия при възникналите кризи – на политическо, дипломатическо и икономическо ниво, и наред с това – връщане на германския интерес към Югоизточна Европа, което се проявява и в нова германска инициатива за Западните Балкани. Следователно обект на изследване е външната политика на ФРГ и по-специално външната политика към постсоциалистическите държави в Югоизточна Европа. А конкретен предмет и проявление на тази външна политика - програмите на глобалния канал Дойче Веле ТВ и на обществената телевизия Це Де Еф и по-специално подходите на отразяване на теми от Югоизточна Европа.

Представеното изследване постига целите, които е формулирало. Направен е достоверен и адекватен анализ на основните етапи от развитието на външната политика на ФРГ след 1945 г. със специален акцент върху периода след германското обединение. Очертани са основните промени във външната политика на страната към региона, обект

на анализа. Най-сетне, чрез дълбочинни интервюта и преки наблюдения е установен характерът на взаимовръзката между германската политика към страните от Югоизточна Европа и двете разглеждани медии.

Изследването представя основни аргументи (политически послания и позиции, теоретични изследвания, обществени нагласи) в полза на тезата, че през разглеждания период ФРГ поставя сред приоритетите на външнополитическия дневен ред посткомунистическите страни от Югоизточна Европа. Аргументирано е също и разбирането, че по-активната национална политика НЕ предполага по-активно медийно отразяване, което изглежда малко странно по отношение на търсената връзка между външната политика и разглежданите медии. Но авторката декларира, че всъщност нейният интерес е да установи, „кога медийният интерес към постсоциалистическите държави е по-голям и дали има връзка с политическия дневен ред“. Отговорът ѝ е, че става по-скоро дума за „събитийност“, а не за инструментално използване на двете централни медии като външнополитически инструмент. Всъщност е аргументирано и разбирането, че двете обществени медии в Германия в никакъв случай не са под контрола на правителството. Тя описва хипотезата си така: „медийното отразяване на теми от Балканите в изследвания период е фрагментарно и преди всичко е подчинено на събитийността, а не толкова на политическия дневен ред.“

Общата логика на изложението започва с пространен анализ на германската външна политика след обединението и продължава със задълбочен анализ на германската политика към посткомунистическите страни от Югоизточна Европа, за да завърши в трета глава с основано на емпиричен анализ изследване на отразяването на тази германска външна политика от двете централни медии (Дойче Веле ТВ и на Це Де Еф). Това изисква като основна хипотеза да бъде приета именно гореописаната, макар понякога читателят да остава с впечатлението, че основната хипотеза е всъщност доказването на една стратегическа промяна във външната политика на ФРГ. В първия случай работата би била на полето на външнополитическия анализ, във втория случай, и него приемам за релевантен, работата се ситуира в областта на медийните изследвания.

Методологията на изследването е представена пестеливо, но съчетава както преобладаващо качествено, така и количествено изследване. Първичните източници са релевантни за темата - документи (речи, прессъобщения, закони, нормативни актове, мемоари), научни изследвания, както и преки наблюдения на една ангажирана отдавна с германската тема опитна журналистка. Направени са и няколко дълбочинни интервюта (броят им е сравнително ограничен и в действителност те не биха могли да бъдат подлагани на по-задълбочен анализ с използването на всички елементи на метода на дълбочинното интервю). Направен е и, макар без използването на специализиран софтуеър, контент-анализ на телевизионни репортажи на Дойче Веле ТВ и на Це Де Еф, публикувани в интернет-страницата на медиите. Забележителна е емпиричната работа – за периода на изследването са регистрирани 1629 материала, които са анализирани със

специално разработена за целта регистрационна карта. Класификацията и систематизацията на използваните репортажи, като единица на анализа) са направени с предварително разработени критерии.

В автореферата към дисертацията са формулирани 4 научни приноси. Първите два могат да бъдат обединени – въвеждането в българската академична среда не само на най-нови публикации, но и на нова тематика. Третият принос не изглежда добре формулиран, защото не става ясно, в какво се състои оригиналността на изследователския подход. Приемлив е и четвъртият принос, аргументиращ необходимостта от по-структурирана връзка между външна политика и медийна активност на обществените медии. Дори мисля, че една такава тематика заслужава да бъде развивана и нататък, доколкото външната политика на политическите демокрации има претенцията да отразява обществения интерес, така както такава е и претенцията на обществените медии.

Към представената дисертация са приложени е две публикации по темата, реализирани в научни издания.

В заключение, представената дисертация е оригинално и самостоятелно изследване, което несъмнено ще представлява интерес за изследователи, журналисти и политически фактори, защитава приемлива теза, прилага адекватни методи и спазва стандартите за академично изследване, което да бъде основание за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по специалност 3. 5. Обществени комуникации и информационни науки на Кристина Дончева Баксанова.

проф. Антоний Тодоров, д.п.н.